

RENNEN TUSSEN

Op vrijdag 17 maart werd de marathon van Jeruzalem gehouden. Een feestelijk event, waarbij een dag lang politiek en oorlog waren vergeten. Of niet? Nieuwe Revu was uitgenodigd om er verslag van te doen.

TWEE VUREN

TEKST BRAM DE GRAAF
FOTOGRAFIE GERARD
WESSEL

Israël brandt. Al drie maanden is het onrustig in het land en de door haar bezette Palestijnse gebieden. In Tel Aviv zijn elke zaterdag massale demonstraties tegen de regering van president Benjamin Netanyahu, die sinds eind december voor de derde maal regeringsleider is. En dat terwijl hij wordt verdacht van omkoping en fraude. Om te kunnen regeren met zijn rechtse Likud-partij is hij een coalitie aangegaan met rechts-religieuze en ultrarechtse partijen. Een van zijn eerste daden was de aankondiging dat hij de macht van het Hooggerechtshof wil beperken. Normaal toetst dat nieuwe wetten en mag het daar een veto over uitspreken. Maar Netanyahu wil dat veto kunnen negeren als een parlementaire meerderheid vóór een wet is. Zo zet hij de wetgevende macht buitenspel. Veel linkse en gematigde Israëli's, van studenten tot ambtenaren en zelfs legerreservisten, pikken dat niet. Want Israël wordt zo een dictatuur, vrezende. En dus gaan ze de straat op ter verdediging van de democratie, waaiend met Israëlische vlaggen.

De bevolking van Israël, dat in mei haar 75-jarig bestaan viert, was nog nooit zo verdeeld. Sommigen vrezen zelfs voor een burgeroorlog. Ondertussen zijn er in de bezette gebieden

voortdurend aanslagen en vergeldingsacties tussen Israëlische kolonisten – voornamelijk orthodoxe Joden die zich extra gesteund voelen door deze regering – en Palestijnse bewoners. Eind februari vielen kolonisten het dorpje Hawara op de Westelijke Jordaanoever aan als vergelding voor de moord van een Palestijn op twee mannen uit hun nederzetting. Ze staken tientallen huizen en auto's in brand, een Palestijn kwam om het leven. Vanwege de omvang ervan haalde dit de internationale media. Maar doden vallen hier vrijwel dagelijks, aan beide zijden.

En dan nodigt het Israëlische ministerie van Toerisme je uit om verslag te doen van de Jerusalem Winner Marathon, die dit jaar voor de twaalfde keer plaatsvindt. Een marathon? Hier? Nu?

Geen zinnig woord

Bij de Basta Bar, op de overdekte Mahane Yehuda Markt in West-Jeruzalem, zingen uitgelaten jongeren hard mee met de razendpopulaire Israëlische zanger Eyal Golan die uit de speakers klinkt. Een fles wodka op tafel, de glazen vol. Sommigen dragen een M16-machinegeweer over de schouder, zonder magazijn en met de loop naar beneden gericht. Elke Israëlische jongere moet na de middelbare school dienen in de IDF, Israel Defence Force; de jongens twee jaar en acht maanden, de meisjes twee jaar. 'Al die tijd zijn ze verantwoordelijk voor hun wapen,' vertelt onze gids Doron (60), zelf oud-paratrooper en veteraan van de Eerste Libanonoorlog (1982-1985). 'Er wordt veel gestolen op kazernes. Het wapen mag niet in handen van terroristen of criminelen vallen.'

De jongeren gaan helemaal los, een zinnig woord is niet met ze te wisselen. 'Wij Israëli's kunnen goed losgaan,' zegt Doron serieus. 'De ene dag vieren we feest, de volgende vechten we en kan onze laatste zijn. We leven bij de dag, zo zijn we grootgebracht. Ik heb in mijn leven nog nooit plannen voor later gemaakt.'

De winkeltjes op de markt zijn gesloten. Een

'DE ENE DAG VIERN WE FEEST, DE VOLGENDE VECHTEN WE EN KAN ONZE LAATSTE ZIJN. WE LEVEN BIJ DE DAG'

paar uur eerder was het er nog stampvol bezoekers, waaronder veel orthodoxe Joden; de mannen herkenbaar aan de zwarte kleding, hoge zwarte hoeden en krullen langs de oren. 'Bij de stichting van Israël in 1948 maakten de orthodoxen 2 procent van onze bevolking uit, inmiddels is dat bijna 15 procent,' zegt Doron. 'Elke generatie verdubbelen ze zich, want ze krijgen veel kinderen in tegenstelling tot andere Israëlische gezinnen. Ze hoeven niet in het leger, integreren niet en wonen in eigen wijken. Door hen wordt Israël steeds rechtser en conservatiever.' Daarnaast waren er veel toeristen aan het shoppen, van wie een deel zal deelnemen aan de marathon de volgende dag. Zo'n 42.000 lopers zullen participeren, waarvan 2500 uit het buitenland. Ze kunnen kiezen uit vier verschillen-

de afstanden: de 5 en 10 kilometer, en de halve en hele marathon van 42,195 kilometer. De route gaat langs meer dan drieduizend jaar geschiedenis; de start is voor het parlamentsgebouw de Knesset, vervolgens gaat het langs de oude stadsmuren, door de beroemde Jaffa-poort en langs Bijbelse plaatsen als de Olijfberg. 'Het maakt deze marathon speciaal,' zei Jeruzalems burgemeester Moshe Lion die ochtend op de persconferentie. 'Het brengt de mensen van de stad en de wereld samen.'

Xxx

Xxx

Ajax-tenue

Het is doodstil in Jeruzalem als we die vrijdagochtend om 05.30 uur naar Sacher Park in West-Jeruzalem lopen, waar de start en finish van de marathon zijn, met aangrenzend een groot festivalterrein. De straten zijn gebarricadeerd met overdwars geparkeerde stadsbussen en dranghekken. Op elke hoek staat een soldaat met het magazijn in het wapen.

Honderden lopers hebben zich om 07.00 uur bij de start op de heuvel naast het park verzameld voor het begin van de hele marathon. Sommigen dragen het shirt van een goed doel waarvoor ze lopen. Boven iedereen uit torent een man in een compleet Ajax-tenue. Het is Arne Sewalt (46), een financieel administratief-medewerker uit Amersfoort. Het wordt zijn achttiende marathon vandaag. Zijn eerste voltooide hij in 2019. 'Ik was een fanatieke basketballer,' zegt hij. 'Na een armbreuk moest ik daarmee stoppen. Tijdens mijn revalidatie stond ik veel op de loopband. Dat vond ik zo leuk dat ik besloot te gaan hardlopen.'

Hij liep marathons in onder meer Spanje, Griekenland en België. Zijn eerste deed hij in 4 uur en 45 minuten in Warschau, zijn beste in 3.38 in Geneve. 'Het was toen 28 graden. Met lekker weer, zoals nu, loop ik het best.'

Drie jaar geleden wilde hij al meedoen in Jeruza-

lem, maar toen kwam covid. 'Ik was eerder in Israël geweest en toen ik de advertentie van de marathon hier zag, wist ik: dat is hem. Het parcours is zo prachtig en bevat veel heuvels. En dan die bewogen geschiedenis van het land met al die geloven.' Bang dat er iets gebeurt is hij niet. 'Al ben ik hier natuurlijk meer op mijn hoede.'

Het startsignaal klinkt. 'Ik zie jullie over vier uur!' roept hij nog. En weg is Arne.

Beneden in Sacher Park is het feest losgebarsten. Duizenden mensen hebben zich verzameld voor afstanden die op latere tijdstippen beginnen. Aan de zijkant van het terrein staan tientallen partytenten van goede doelen waarvoor gelopen wordt. Er zijn stands van organisaties voor de ondersteuning van geestelijk gehandicapte kinderen en hun ouders, slachtoffers van seksuele misdrijven en kankeronderzoek.

Maar ook van organisaties die uniek zijn voor Israël, zoals Zahal Disabled Veterans Organization (ZDVO). Ze werd in 1949 opgericht na de Israelische onafhankelijkheidsoorlog, met als doel de 3400 gehandicapte veteranen daarvan te voorzien in al hun behoeften voor het lange proces van hun revalidatie. 'Inmiddels hebben we 51.000 leden,' aldus een official. 'Ze raakten allemaal gewond en gehandicapt terwijl ze vochten ter verdediging van Israël. En vanwege

onze voortdurende strijd komen er jaarlijks honderden nieuwe leden bij.'

Vandaag zullen 150 mensen in de blauwe shirts van Zahal lopen. Onder hen is de blinde Dan Layani (61) uit Jeruzalem, een veteraan van de Eerste Libanon-oorlog. In 1982 viel Israël Zuid-Libanon binnen om een einde te maken aan de Palestijnse aanvallen vanuit dat gebied. Het doel was een veilige buffer creëren. Het leger stootte daarna echter door naar hoofdstad Beiroet om daar een Israël-gezinde regering te installeren. In de drie jaar durende oorlog verloren duizenden Libanezen en Palestijnen, vooral burgers, het leven. Ook sneuvelden ruim 650 Israëlische soldaten en raakten er bijna 4000 gewond.

Verloren rechteroog

Dan zat bij de Golani Brigade en was verbindingsman. In een buitenwijk van Beiroet kwam zijn eenheid onder hevig vuur te liggen. Terwijl hij een gewonde kameraad te hulp schoot, ontplofte een volgend projectiel. 'Opeens werd alles zwart,' vertelde Dan op de website van Zahal. 'Ik dacht dat ik dood was. Na een paar seconden

'IK DACHT DAT IK DOOD WAS. NA EEN PAAR SECONDEN HOORDE IK EXPLOSIES EN REALISEERDE ME DAT IK WAS GERAAKT'

hoorde ik explosies en realiseerde me dat ik was geraakt en mijn gezichtsvermogen was verloren. Maar ik leefde.'

Per helikopter werd hij naar een Jeruzalems ziekenhuis gevlogen. Zijn rechteroog was verloren, in het linker zaten granaatsplinters. 'De artsen beloofden me het te redden, maar helaas. Ik werd verteerd door zelfmedelijden. Ik was 20 jaar en blind. Alles was een gedoe geworden: naar de wc gaan, met mes en vork eten. Ik moest alles opnieuw leren, als een klein kind.'

Na maanden geworsteld te hebben met deze problemen ging hij in Tel Aviv langs bij Beit Halochem, waar Zahal onderdeel van uitmaakt en dat wereldwijd fondsen werft ten behoeve van gehandicapte Israëlische veteranen en terrorismeslachtoffers in Israël. Hij ontmoette er andere gehandicapte veteranen en werd aangeemoedigd en gesteund bij zijn herstel. 'Ze leerden me omgaan met de nieuwe situatie. Ik voelde me weer vrij en onafhankelijkheid.'

Hij trouwde in 1986 met de Franse studente Sonia – 'geen liefde op het eerste gezicht, haha' – voltooide een studie maatschappelijk werk en kreeg vier kinderen. En toen gebeurde er een wonder: 25 jaar nadat hij zijn gezichtsvermogen verloor, wisten artsen zijn linkeroog deels te herstellen, zodat hij zijn gezin voor het eerst kon zien. Een moment dat hij nooit zal vergeten. 'Ik was zo blij.'

Toch werd het zicht snel weer minder. Hij ondernam nog snel een trip met zijn zoon naar de VS. Hij zag de Twin Towers en de Niagara-waterval. 'Ik heb gehuild van vreugde dat ik het allemaal kon zien.'

Na een half jaar was zijn wereld weer zwart. 'Dat was een zware periode. Maar nu beschouw ik dat half jaar als een mooi geschenk.'

Ook toen hielp Zahal hem, samen met zijn familie, om deze teleurstelling te verwerken. Sporten werd een manier om weer zin aan zijn leven te geven. Hij doet voornamelijk aan hard- ➤

Xxx

Xxx

fietsen op de tandem. Vandaag zal hij de 10 kilometer lopen met de niet-blinde veteraan Ariel. Ze zijn verbonden met een zwart lint om hun polsen. Ariel zal hem leiden en aanwijzingen geven. 'Meelopen geeft zo'n enorm gevoel van vrijheid,' zegt Dan. 'Dat is onbeschrijfelijk.' Tijdens zijn revalidatie had Dan veel steun aan mede-veteraan Shimon Navon (61). Samen bezoeken ze tegenwoordig nieuwe Zahal-leden en spreken ze moed in, met zichzelf als voorbeeld hoe je als gehandicapt veteraan weer een normaal leven kunt leiden. Shimon stond ook aan Dans bed toen het verband voor diens ogen werd weggehaald. Naast zijn familie zag Dan toen voor het eerst het misvormde gezicht van zijn vriend.

Ook Shimon zat bij de Golani Brigade in Libanon. Hij meldde zich daarna als vrijwilliger bij de reservetroepen. Tijdens de Eerste Intifada (1987-1993), de grote Palestijnse opstand in de bezette gebieden, werden er in juni 1988 in een Palestijns dorp molotovcocktails in zijn jeep gegooid. Hij had derdegraadsbrandwonden over heel zijn lichaam. Zijn gezicht was weggesmolten, zijn vriendin Miri, toen 21, herkende hem niet meer. 'Maar ik wilde leven. Ik had geluk dat ik in Israël woonde en de steun van het volk voelde bij mijn herstel. De regering heeft me geholpen met een huis en werk. Ze doet alles voor haar soldaten die gewond raken. Ik hou van mijn land en mijn regering. Alleen niet zo van deze. Maar we zullen zien wat er gebeurt de komende tijd.'

Meer dan honderd operaties heeft hij inmiddels ondergaan. En nu gaat hij de halve marathon lopen. 'Hardlopen geeft mijn leven een doel, en ik ben gezegend met Miri en de drie kinderen die ze me schonk.'

En dan, met een knipoog: 'Ik ben ook gezegend met Dan, mijn allerbeste vriend. Ik loop graag met hem. Want omdat hij blind is, ziet hij niet hoe ik eruitzie.'

Zelfmoordactie

Verderop staat de stand van One Family. Bij de start van de 5 kilometer zagen we veel kinderen in de rode shirts van deze organisatie. Sommigen hadden een foto daarop laten afdrukken. Het zijn portretten van hun door terroristische aanslagen omgekomen familieleden, vertelt de uit Canada afkomstige oud-Wallstreet-handelaar Marc Belzberg (68). Met zijn vrouw Chantal (56) emigreerde hij in 1991 vanuit New York naar Israël.

In 2001 richtten ze de non-profitorganisatie One Family op, die slachtoffers en familieleden van terroristische aanslagen bijstaat. Aanleiding was de Palestijnse zelfmoordactie op een filiaal van Sbarro Pizza in een van de drukste voetgangersgebieden in Jeruzalem-centrum. Tijdens lunchtijd op 9 augustus dat jaar bracht de 22-jarige Palestijn Izz al-Din Shuheil al-Masri zijn bomgordel vol spijkers tot ontploffing. Op dat moment stikte het in de pizzeria van de moeders met kinderen. Vijftien mensen kwamen om, waaronder zeven kinderen. Meer dan honderddertig mensen raakte gewond, onder wie de 15-jarige Miriam Shoshan. Ze had zestig spijkers in haar lichaam, dat grotendeels was bedekt met derdegraadsbrandwonden. Ze had geluk: haar broertje Yocheved van 10 jaar overleefde het niet. 'Mijn eigen dochter was destijds 12 jaar,' vertelt Marc. 'Ze las dat verhaal en zei: "Papa, we moeten iets doen voor de gewonde kinderen en de families die hun kinderen verloren."'

De afgelopen twintig jaar hebben ze 70 miljoen

'VANDAAG VERGETEN WE DE POLITIEK EN ZIJN WE ÉÉN VOLK EN ÉÉN NATIE. ISRAËLI'S LEVEN BIJ HET MOMENT, DAT IS IETS WAT DE GESCHIEDENIS ZE HEEFT GELEERD'

dollar uitgegeven, waarvan een deel van Marc zelf afkomstig is. 'Daarmee ondersteunen we 3500 families, bijna 10.000 mensen. Het zijn weduwen en weduwnaars, kinderen die broertjes en zusjes hebben verloren. En ook 62 kinderen die beide ouders zijn verloren. Veel van hen lijden aan PTST. We doen excursies met ze naar de bergen en de woestijn, begeleid door psychologen. Ze waren vaak ook zelf gewond geraakt bij de aanslagen en veel van hen zijn getraumatiseerd.'

De aanwezigheid bij de marathon geeft hem het gevoel dat ze onderdeel zijn van het Joodse volk en de geschiedenis van Israël. Namens One Family lopen zo'n 150 mensen mee vandaag. 'Veel van hen moeten iets overwinnen om in de massa mee te lopen. Het is een grote dag voor ze.'

Marc en Chantal hebben zeven kinderen en vijftien kleinkinderen. Er is sinds hun komst veel veranderd in Israël. 'Het is echt een geciviliseerd,

welvarend en modern land geworden. Maar je wilt zeker iets over de politieke situatie van nu horen? Vandaag vergeten we de politiek en zijn we één volk en één natie. Israël's leven bij het moment, dat is iets wat de geschiedenis ze heeft geleerd. Je moet hier wel. Er zijn elke week tragische momenten. Hier kun je die momenten vergeten en voel je je verbonden met iedereen. Als iemand is het Amerikaanse leger wordt gedood, denken de meeste mensen: die komt niet uit mijn stad, het doet me niets. Als hier één soldaat sneuvelt, rouwt heel het land.'

Chantal: 'Na de bomaanslag bij de marathon van Boston in 2013, waarbij drie mensen omkwamen en honderden gewond raakten, zijn

Xxx

Xxx

we naar het ziekenhuis daar gegaan. We wilden hetzelfde doen als hier; één familie van terreurslachtoffers stichten. Dat lukte niet.’
 Marc: ‘Iedereen in de VS is met zichzelf bezig. Hier zijn we echt familie.’
 Chantal: ‘Juist onder oorlog en terreur voel je je met elkaar verbonden.’
 Het afgelopen jaar was het ergste jaar voor wat aanslagen betreft sinds 2008, zegt Marc. ‘Bijna net zo erg als in de ergste jaren tussen 2000 tot 2005.’

Chantal: ‘Je zette toen de kinderen ’s ochtends op de bus naar school en wist niet of je ze ’s avonds weer zou zien.’
 Marc: ‘Israëli’s hebben daarmee leren leven. Je went eraan. Je moet wel.’
 Chantal: ‘Voor mij went het nooit.’
 Marc: ‘Vorige week schoten twee 13-jarige Palestijnen een aantal Joden dood. Dat is ziek, dat gebeurde twintig jaar geleden niet.’
 Als we over het geweld van Israëlische zijde beginnen, zegt Chantal: ‘We zijn omringd door vijanden. En dat zal niet veranderen. We kunnen ze nog zo veel land geven als ze willen, maar ze willen ons hier gewoon weghebben.’

Opengereten buik

We worden voorgesteld aan de 38-jarige fotograaf Maier Pawlowski. Hij is afkomstig uit Oekraïne en heeft zich in Israël tot het Jodendom bekeerd. ‘Hij werd door een 21-jarige Palestijn met een mes aangevallen,’ vertelt Marc. ‘Zijn hele buik werd opengereten, zijn ingewanden lagen op straat. Artsen wisten hem te redden, maar hij lag maanden in het ziekenhuis. Wij hebben hem toen financieel en emotioneel gesteund.’
 ‘One Family redt levens,’ zegt Maier. ‘Ik zou graag in vrede met de Palestijnen leven. Ze moeten begrijpen dat we hier niet meer weggaan. Maar dat accepteren ze niet en ze hebben maar

één doel voor ogen: ons ombrengen. Wie in Israël wil leven, moet accepteren dat het met pijn gepaard gaat. Zo staat het ook in de Talmoed.’
 Marc knikt instemmend. Hij roept daarna twee jonge meisjes bij zich, de 14-jarige Renana en 15-jarige Mayana. ‘Renana verloor haar babyzusje bij een aanslag, ze was het vervangende kind,’ zegt Marc. ‘Dat doet iets met je. Mayana’s vader Jonathan werd als soldaat in Gaza gedood toen ze nog jong was. Ze is enig kind. Deze twee meisjes zijn beste vriendinnen en onafscheidelijk. Door ze bij elkaar te brengen, kunnen ze met elkaar over dingen praten. Dat is de beste therapie die er is, beter dan welke psychiater ook. Ze hebben elkaar nodig.’

De eerste lopers van de hele marathon zijn de finish in het park inmiddels gepasseerd. De Keniaan Kigen heeft gewonnen in een tijd van 2.18.13. Op de weg naast het park finishen de lopers van andere afstanden. Ook veel orthodoxe Joden hebben meegedaan, hun keppeltjes hebben ze met haarspeldjes vastgezet op hun hoofd. Hier is Joods Israël inderdaad voor één dag één. Maar Arabische deelnemers zien we niet – al zal gids Doron later zeggen dat ze er vast waren, maar onherkenbaar.

Dan Layani en zijn begeleider Ariel doen hun 10 kilometer in een verdienstelijke 1.02. Als hij op zijn speciale horloge de tijd heeft doorgekregen verschijnt een gelukzalige glimlach op Dans gezicht. ‘Geweldig,’ zegt hij.
 Weer beneden in het park is het wachten op Arne uit Amersfoort. Inmiddels zijn vier uur verstreken. Even na 11.15 uur ontwaren we bij de entree van het park een Ajax-shirt. Arne finisht

‘IK ZOU GRAAG IN VREDE MET DE PALESTIJNEN LEVEN. ZE MOETEN BEGRIJPEN DAT WE HIER NIET MEER WEGGAAN. MAAR DAT ACCEPTEREN ZE NIET’

in 4.22. ‘Man, wat ben ik opgelucht,’ bekennt hij als hij de medaille omgehangen heeft gekregen. ‘Het parcours was prachtig en de sfeer geweldig, maar de hellingen werden steeds zwaarder. Ik was elke keer blij als ik weer kon dalen. Tot dertig kilometer ging het nog, daarna heb ik sommige stukken gewandeld. En toen ik het park binnenkwam en dat gegil bij de finish hoorde gaf dat nieuwe energie.’

Xxx

De marathon is tot tevredenheid van de organisatie zonder incidenten verlopen. De volgende dag wordt de ingevlogen internationale pers getraceerd op een bezoek aan de rots-citadel Massada en een dobberbad in de Dode Zee. Daarna gaat het per bus naar Tel Aviv. Als we de kustplaats binnenrijden, moet de buschauffeur een alternatieve route nemen naar het hotel. Straten zijn afgezet, overal lopen groepjes mensen met Israëlische vlaggen richting het centrum van de stad, waaronder hele gezinnen. Het is zaterdagavond. Tijd om weer te protesteren.